

LEDER

Af Henrik H. Brandt,
direktør for Idrættens
Analyseinstitut

Hvem er bedst til fornyelse?

Da Idrættens Analyseinstitut i optakten til VM i fodbold i Sydafrika (nr. 31/2010) bragte et temanummer om motionsfodboldens enorme potentiale, havde de to unge iværksættere Carsten Gram Haagensen og Lars Kruse så småt regnet på mulighederne for at åbne et kommercielt center for motionsfodbold midt i København, men de havde hverken lejet lokaler, udviklet software eller sagt deres karrierejobs i A.P. Møller-Maersk-koncernen op endnu.

Mindre end fire måneder senere er de to iværksættere blevet fodboldoperatører på fuld tid og parate til at åbne dørene til Fodboldfabrikken – Danmarks første kommercielle motionsfodboldcenter i Købbyen midt i København.

Samme hastighed, engagement og iværksætterlyst går igen hos mange andre af de kommercielle, idrætsrelaterede iværksættere, som vi på Idan har haft kontakt med som led i projekter som 'Idrættens virtuelle arenaer', 'Idrættens Iværksættere' eller instituttets generelle arbejde med den danske fitness-sektor.

De kommercielle aktørers hastighed og markedsorientering står i nogen grad i kontrast til den ofte konservative, træge og politiske virkelighed i den mere traditionelle, organiserede danske idrætskultur. Der er intet galt med demokrati i beslutningsprocesserne eller hægen om traditioner og hævdundne værdier, men alt andet lige har den organiserede idræt i Danmark det privilegium at være i centrum for stort set al offentlig finansiering

fortsættes...

Indhold:

- Bred fitnesskultur i foreninger
- Tre nye fitnessrapporter fra Idan
- Fitnesskultur ændrer ansigt
- Privat satsning på motionsfodbold
- Nyt i vidensbanken
- Anmeldelse: Spillet uden for banen

Foto: Johnny Wichmann

En bredere aldersprofil kendetegner fitness i foreningerne - her Zumba-udøvere under Firmaidrætten.

Bred fitnesskultur i foreninger

Tre nye rapporter fra Idan viser, at de foreningsdrevne fitnesscentre får fat i målgrupper, som de kommercielle aktører har svært ved at nå ud til.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

De er ældre, de er generelt mere tilfredse, og mange lægger vægt at træne i en forening.

To nye rapporter fra Idrættens Analyseinstitut sætter ord og tal på de aktive medlemmer af foreningsdrevne centre under Foreningsfitness igangsat af DIF/DGI og Dansk Firmaidrætsforbund.

Herudover sammenligner en tredje rapport, 'Fitnesskultur mellem forening og forretning', resultaterne med en ældre

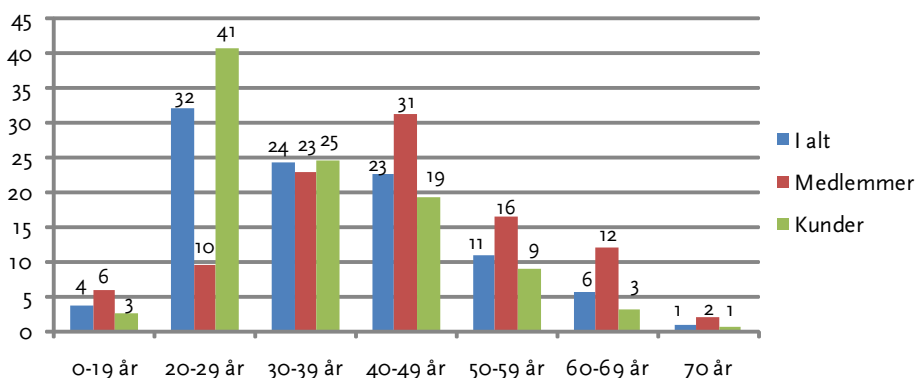
undersøgelse af de kommercielle centres kunder og tegner dermed et samlet portræt af den moderne danske fitnesskultur.

Trods ligheder på tværs af sektoren er forskellene overraskende markante. Foreningsfitness er ikke kun et ekko af den kommercielle fitness-sektor, men udgør en ny og selvstændig fitnesskultur.

Mest iøjnefaldende er foreningernes evne til at tiltrække en mere moden medlemskreds end den, man typisk finder i de kommercielle fitnesscentre, som især

fortsættes...

Fitnessudøvernes aldersfordeling fordelt på organisationsform (pct.)

Forskellen på aldersprofiler er meget markant. Mens de kommercielle centre i høj grad repræsenterer en ungdomskultur, er foreningsmedlemmerne relativt modne.

og politisk opmærksomhed i den danske idrætsmodel.

Af samme grund er det ikke urimeligt at forlange et veludviklet blik for innovation og produktudvikling i den organiserede idræt. Som dette nyhedsbrevs tema om de foreningsbaserede fitnesscentres succes vil vise, er det på ingen måde umuligt for foreningsidrætten at leve op til sådanne krav. Tværtimod viser Idans nye rapporter om de foreningsbaserede fitnesscentre, at der så afgjort er særlige kvaliteter i foreningslivet.

Rapporterne viser også, at foreningslivet i den grad kan levere et kvalitetsprodukt for voksne motionister i konkurrence med kommercielle udbydere, hvis bare konceptet er i orden.

Foreningsbaseret fitness er en succes, som bør inspirere foreningslivet til at udvikle nye koncepter for motionister på andre områder – som eksempelvis fodbolden. Det skulle nødtigt være sådan, at de fremherskende strukturer i den danske idrætsmodel snarere forhindrer end fremmer den målsætning, som også deles af folkene bag Fodboldfabrikken: Nemlig 'Bolden tilbage til folket'.

NYT FRA IND- OG UDLAND

Motion havde ingen effekt på fravær

Motion på arbejdspladsen for medarbejdere i den kommunale ældrepleje i projektet 'Raskijob' mindske ikke sygefraværet hos de ansatte og havde derfor ingen positiv effekt ud fra et snævert cost-benefit-perspektiv.

Tværtimod steg fraværet gennemsnitligt med 15 pct. under projektforløbet, hvis man medregnede den tid, der gik til projektets aktiviteter i arbejdstiden.

Det konkluderer Anvendt Kommunal Forskning (AKF) i en evaluering af projektet Raskijob, som er afviklet i 11 kommuner og har været målrettet mere end 7.000 medarbejdere, der ud fra en række objektive og selvvrurderet kriterier ligger i farezonen, hvad angår sygdomsfravær.

Rapportens resultater indikerer, at det måske er mindre simpelt end forventet at skabe øget sundhed og mindre fravær gennem interventioner som motion på arbejdspladsen.

Men trods det ringe evalueringresultat siger rapporten ikke noget om, hvorvidt alle former for motion på arbejdspladsen er uden effekt. Evalueringen vurderer kun effekten af det konkrete projekt'. Andre former for motion på arbejdspladsen kan i princippet godt have en positiv effekt på sygefravær.

Desuden peger medarbejderne i projektet selv på, at motion på arbejdspladsen kan have haft en positiv effekt på trivsel ved at skabe bedre kommunikation og samarbejde på arbejdspladsen.

i storbyerne repræsenterer en udpræget ungdomskultur.

Mens 41 pct. af de kommercielle centres kunder er mellem 20 og 29 år, ligger medlemstygden i de foreningsbaserede fitnesscentre i alderen 40-49 og opefter (se figur 1). Kun blandt de 30-39-årige er medlemssammensætningen nogenlunde ens mellem de to organisationsformer. Foreningscentrene formår altså at tiltrække nogle mennesker, som kun i begrænset omfang søger ind i kommercielle centre.

Stor tilfredshed med centrene

Samtidig er det påfaldende, at medlemstilfredsheden i de foreningsdrevne centre på flere punkter er højere end de i kommercielle centre, som ellers scorer fint.

Medlemmerne i de foreningsdrevne centre er således mere tilfredse med relationerne til de øvrige medlemmer i centret, centrenes ledelse/organisation og med prisniveauet. Det sidste kan dog også være udtryk for, at priserne generelt er lavere i de foreningsdrevne centre. Desuden er der kun mindre forskelle i synet på centrenes fysiske rammer, udstyr og træningstilbud på tværs af sektoren.

Glade for foreningen

For de store idrætsorganisationer har satsningen på at etablere fitnesscentre handlet om at sikre foreningslivet fodfæste på et kommercialiseret fitnessmarked.

At op mod 120.000 danskere træner en eller anden form for fitness i foreningsregi, er i sig selv et tegn på, at foreningerne har skabt sig en niche på markedet. Idans undersøgelser viser samtidig, at mange af medlemmerne også er bevidste om foreningsdimensionen, selv om resultaterne her er mere tvetydige.

På den ene side giver mange medlemmer – især under Foreningsfitness – udtryk for, at de ser det som noget positivt, at centret er foreningsdrevet, og 28 pct. af Foreningsfitness' medlemmer afviser ligefrem at ville træne i et kommercielt center med præcis de samme tilbud.

På den anden side siger blot 15 pct. af medlemmerne under Foreningsfitness, at det var afgørende, at centret var foreningsdrevet, da de meldte sig ind. Under Firmaidrætten er tallet endda helt nede på 5 pct. Desuden møder man også medlemsfølelse i den kommercielle sektor, hvor cirka halvdelen af de adspurgte kunder føler sig mere som medlemmer end kunder.

Idans hovedrapport konkluderer derfor, at de foreningsdrevne centre skal kunne konkurrere på pris og kvalitet i forhold til andre aktører på markedet.

Fitness er sjovt og sundt alle steder

Endelig viser undersøgelsen, at fitnessstræningen rummer nogle kvaliteter for udøverne, som går igen i alle dele af sektoren:

For næsten hvert tredje medlem eller kunde, er fitnessstræningen den eneste idrætsaktivitet. Fitness er noget, 'man går til' på linje med andre idrætsgrene.

Sundhedsaspektet er en væsentlig begrundelse for indmeldelse og den fortsatte træning, ligesom mange fitnessudøvere vurderer, at de oplever klare sundhedsmæssige gevinster ved træningen.

Selv om fitnessstræningen betoner idrættens 'nyttевærdi', opleves det at gå til fitness som sjovt og motiverende. Det er en myte, at fitness udelukkende dækker over pligtorienterede idrætsaktiviteter – i det mindste blandt de aktive fitnessudøvere, som indgår i Idans undersøgelser.

Tre nye rapporter om dansk fitnesskultur

Idans tre nye rapporter om den danske fitnesssektor indgår i forskningsprojektet 'Sundhed for millioner' og giver et indblik i de motiver, træningsbehov og livsvilkår, der har fået cirka 695.000 danskere til at strømme ind i kommercielle eller foreningsdrevne fitnesscentre.

Over 6.400 aktive medlemmer og kunder i kommercielle og ikke-kommercielle fitnesscentre har deltaget i undersøgelsen. De seneste undersøgelser blandt medlemmer i centre under Dansk Firma-idrætsforbund og Foreningsfitness (DGI og DIF) bygger på henholdsvis 226 fuldførte besvarelser (5 centre) og 1.616 fuldførte besvarelser (22 centre).

Bestil eller download rapporterne på Idan.dk.

Programkomité på plads

Programkomitéen for næste års dansk arrangerede Play the Game-konference på Deutsche Sporthochschule i Köln i dagene 3.-6. oktober får deltagelse af tre danskere blandt de i alt 15 medlemmer, der skal rådgive Play the Game-ledelsen om programmet for den ambitiøse konference om international idrætspolitik.

Den tidligere pressechef i UEFA, journalist Frits Ahlstrøm, bliver ny i komitéen, der desuden som før konferencen i 2009 får deltagelse af ISCA's formand, Mogens Kirkeby og Idans direktør Henrik H. Brandt.

Komitéen er sammensat af en blanding af mediefolk, journalister og idrætsledere fra syv forskellige lande.

Læs mere om programkomitéen og Play the Game på www.playthegame.org.

Göteborg bliver et tilløbsstykke

Arrangørerne af Bad & Ida-Mässan i Göteborg i dagene 24.-26. november oplever enorm interesse for konferencerne, miniseminarerne og udstillingerne af sportsrekvizitter og badeanlæg i Svenska Mässan midt i Göteborg. Arrangørerne forventer næsten 800 delegerede til konferencerne i mange spor, lige som over 100 udstillere vil være på plads i messehallerne under konferencen.

Som en del af konferencen afvikles et 'Nordiskt Idrottsmöte', hvor Idan er blandt medarrangørerne. Her får danske kommuner, idrætsorganisationer og foreninger en enestående chance for at samle viden og inspiration og diskutere fælles udfordringer på det idrætspolitiske og facilitetsmæssige område med kolleger fra Sverige og Norge.

Læs mere på www.idabad.se eller idan.dk.

Nyt streetmekka åbnet i København

Ikke kun på fitness- og fodboldområdet møder man, som dette nyhedsbrev viser, nytænkning.

Den 16. oktober åbnede et helt nyt 'StreetMekka' i to tidligere fabrikshaller, som skal blive det nye centrum for gadeidrætten i København og dens udøvere, hvoraf mange er uorganiserede.

Det nye center er på 2.200 kvadratmeter og vil komme til at huse flere streetkulturelle foreninger plus en bred vifte af aktiviteter som street-basket, street-dance, break dance, parkour og DJ-skole.

For den daglige drift står non-profit organisationen GAM3, der har indgået en aftale med Københavns Kommune. Ombygningen af fabrikshallerne har kostet 22 mio. kr. Bag finansieringen står kommunen sammen med Lokale- og Anlægsfonden. Sidstnævnte har bidraget med tre mio. kr.

Læs mere på www.streetmekka.dk.

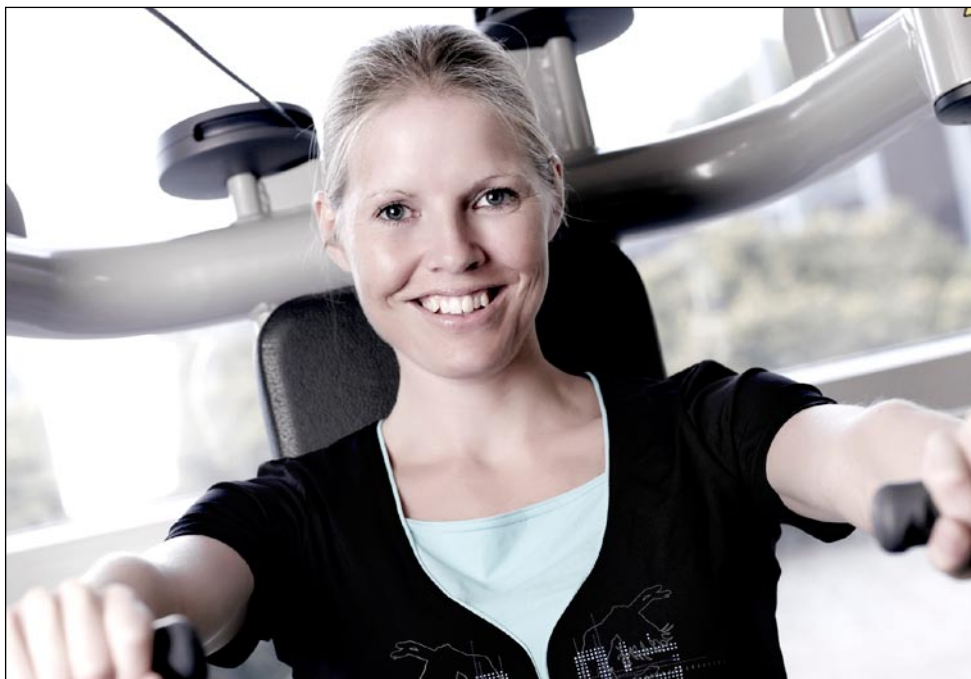

Foto: Thomas Nellenmann/Foreningsfitness

Fitnesskultur ændrer ansigt

Analyse: Foreningslivet og fysioterapeuter med fitnessstilbud spiller en stigende rolle på det samlede danske fitnessmarked, hvilket vil påvirke det kommercielle potentiale i fitness-sektoren i fremtiden.

Af Kasper Lund Kirkegaard, Idan

Tre nye rapporter om fitnesskulturen i Danmark stiller grundlæggende spørgsmål ved den hidtidige forståelse og beskrivelse af fitness-sektoren herhjemme.

Foreningslivets relative succes med at drive fitnesscentre på linje med kommercielle aktører bringer tre basale forhold i spil:

For det første er fitnessmarkedet ikke længere et kommercielt marked alene. Beskrivelsen af markedet er derfor ofte for unuanceret, og centrale aktørers omtale af markedspotentialer på fitnessområdet naiv eller direkte forkert.

For det andet har de 'nye' aktører stor indflydelse på fitnesskulturens sammensætning og karakteristika og bidrager tilsyneladende til en mere nuanceret idrætskultur, der med deres bidrag bliver mere folkelig og rummelig.

For det tredje har både fitnessforeninger og kommercielle fitnesscentre styrker og svagheder i deres respektive organisationsformer. Samlet set kan foreninger, såfremt de og idrætsorganisationerne ønsker det, sagtens leve og fungere side og side med et kommercielt marked med professionelle og lønnede ansatte. Til gengæld synes

foreningslivets evne til selv at udvikle produkter og træningskoncepter at være svag i forhold til de kommercielle aktører.

Folkelig fitnesskultur?

Ved siden af den brede kommercielle fitnesskultur dukker efterhånden flere andre organiseringsformer og udbydere op.

Fysioterapeuter samler med deres satsning på fitnesskunder frem for alene genoptræningspatienter over 25.000 fitnessudøvere, og foreningslivets non-profit fitnesscentre er efterhånden et klart alternativ til den kommercielle fitnesskultur.

Idrættens to største hovedorganisationer, DIF og DGI, har medvirket til at ændre på fitnesskulturen via udviklingsprojektet Foreningsfitness. Siden opstarten af Foreningsfitness' i januar 2008 er der åbnet 34 nye fitnessforeninger under Foreningsfitness. Dertil har DGI siden 2004 opgjort 'træning i motionscenter' som en selvstændig aktivitet med en massiv vækst i medlemstallet fra 33.840 i 2004 til 66.288 i 2009. Næsten en fordobling på fem år.

Men også Firmaidrætten (Dansk Firmaidrætsforbund), er en væsentlig aktør, som samler langt flere fitnessudøvere

fortsættes...

'Glädjekalkyler' styrer arenabyggerier

Budgetter, som eksploderer, urealistiske forretningsplaner, dårlig projektledelse og overoptimistiske forventninger til byggerierne betydning for lokalsamfundet.

Listen over synder er lang i en ny svensk rapport, der sætter kritisk lys på de mange kommunalt støttede og opførte arenaprojekter i Sverige. Frem for kølig, realistisk planlægning er mange af de svenske arenaprojekter drevet frem af 'glädjekalkyler' – jubeloptimistiske forventninger – som det hedder i rapporten 'Arenafeber – glädjekalkyler når svenska kommuner bygger nye arenor'.

Resultatet er blevet en byggelyst, der overgår den danske arenafeber, men også en stor og kritisabel regning til skatteborgerne, vurderer rapporten fra den borgerligt-liberale tænketank Timbro, der har analyseret det svenske arenaboom.

Analysen kritiserer i variende grad arenaprojekterne i kommunerne Lund, Kristianstad, Helsingborg, Ystad, Uppsala, Sandviken og Falkenberg. Eksempelvis steg prisen på den nye Kristianstad Arena med 25 pct. til 330 mio. svenske kr. på blot et halvt år, ligesom arenaen kræver et årligt kommunalt driftstilskud på 35 mio. kr.

På baggrund af de syv cases peger rapporten på tre kritisable forhold, som er typiske for mange arenaprojekter:

- Beslutningsgrundlaget er mangelfuldt med lavt satte byggeomkostninger og overoptimistiske driftsbudgetter.
- Forcerede byggerier medfører svag projektstyring. Kommunerne overvurderer gevinsten ved at opføre arenaer og stresser over andre kommuners projekter.
- Ekstra driftsomkostninger går ud over andre kommunale opgaver.

Flere ældre dyrker idræt under DIF

De ældre dyrker foreningsidræt i DIF-regi som aldrig før. Den seneste medlemsopgørelse fra Danmarks Idræts-Forbund viser, at hele 12.930 flere ældre over 60 år er medlem af en idrætsforening i dag sammenlignet med 2009.

Det samlede medlemstal endte i 2010 på 1.643.043 medlemmer – et marginalt fald på 0,2 pct. i forhold til 2009. Det skyldes især, at specialforbundene under DIF har mistet 11.053 voksenmedlemmer i alderen 25-60 år. siden sidste år.

På specialforbundsplan ser de senere års stærke fremgang for golf ud til at være stagneret, da forbundet total set kun har fået tilgang af 700 flere spillere i 2010 og ender på 150.209 medlemmer. Til gengæld har tennissporten vendt års tilbagegang og er gået frem med 1.445 medlemmer til i alt 61.325 medlemmer.

Fodbolden er årets store vinder med 7.513 flere medlemmer og et samlet medlemstal på 321.187.

end hidtil antaget, med fitnessaktiviteter i relation til virksomheder eller selvstændige fitnesscentre. Samlet set står fitnessaktiviteter i foreningsregi altså for ca. 120.000 medlemmer i Danmark, hvilket svarer til godt og vel 17 pct. at det samlede marked. Med disse foreningsaktive fitnessudøvere er der nu omkring 695.000 fitnesskunder og -medlemmer i fitnesscentre under forskellig organisering landet over.

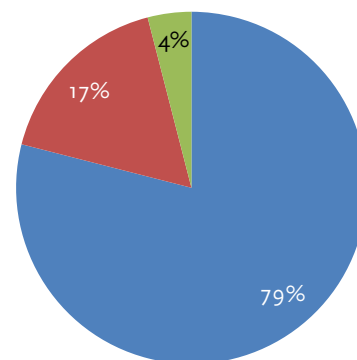
Det er derfor i høj grad meningsgivende at betragte fitness som en fællesnævner for en stadig længere række af sundhedsfremmende motionsaktiviteter, der i praksis dyrkes mange andre steder end netop i de kommercielle fitnesscentre.

Det danske markedspotentiale

Når fitnessdirektører fra førende kommercielle kæder og centre i pressen omtaler den danske fitnessbranches uudnyttede markedspotentiale, sker det typisk med henvisning til statistik fra den amerikanske brancheorganisation IHRSA, der viser, at ca. 10 pct. af danskerne dyrker fitness i fitnesscentre. Dette er en noget lavere andel end i Sverige og Norge, der normalt ligner Danmark meget, men som lige præcis på idrættens indretning og organisering på motions- og fitnessmarkedet rummer en række væsentlige forskelle til Danmark.

Disse forskelle overser brancheforeningen DFHO og fitnessdirektørerne ofte, når de giver udtryk for positive forventninger til markedspotentialet i Danmark i forsøg på at tiltrække goodwill og risikovillige investorer. Men man må inddrage de andre organiseringsformer for at forstå fitnesssektorens samlede markedspotentiale. Når større andele af fitnessaktiviteterne finder sted under andre organisationsformer end den kommercielle, skaber det en

Fitness-sektoren 2009 - kunde- og medlemstal

- Kunden i kommercielle fitnesscentre
- Medlemmer i foreninger
- Kunden i fysioterapeutiske fitnesscentre

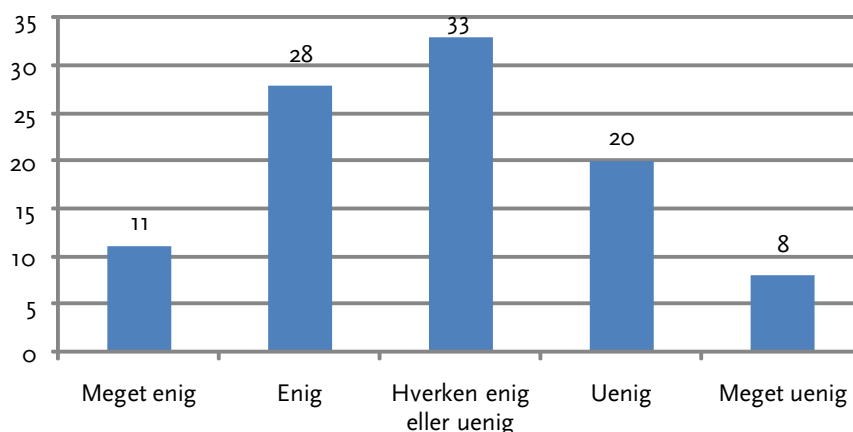
mere sammensat fitnesskultur og et mere kompliceret marked for de kommercielle aktører at agere på. Det kommercielle markedspotentiale kan altså ikke uden videre sammenlignes på tværs af landegrænser.

Især de danske idrætsorganisationers satsninger på at udvikle motions- og fitnessstilbud har direkte og afgørende indflydelse på markedets størrelse og de kommercielle udbydere markedssandele, hvilket den svenske dominerede Friskis & Sveltis-foreningsdannelse er et fint eksempel på. Siden motionsforeningens dannelse i 1978 er den med stor succes fulgt med tiden og er i dag en massiv markedsaktør med over 156 lokale foreninger og -centre med tilsammen ca. 500.000 medlemmer.

Foreningslivets evne til at udvikle motionstilbud til en sundhedshungrende befolkning kræver mere nuancerede analyser for at forstå kulturens sammensatte

fortsættes...

Vil ligeså gerne dyrke fitness i privat center med samme tilbud (pct.)

Et pænt mindretal på 28 pct. af medlemmerne vil kun dyrke fitness i foreningsregi. Det fulde spørgsmål lød: 'Jeg ville lige så gerne dyrke fitness i et privatejet og kommercielt fitnesscenter, hvis de kunne tilbyde det samme som mit nuværende fitnesscenter'.

RUNDT OM IDAN

Foto: Burt Seeger

Kronprins Frederik modtager Tuborgfondets donation på vegne af DIF.

Idan og SDU undersøger frivillige

Med en milliondonation fra Tuborgfondet igangsætter Danmarks Idræts-Forbund i samarbejde med Idan og Syddansk Universitet en omfattende undersøgelse af frivilligt arbejde i idrætsforeningerne.

Ambitionsniveauet for foreningsundersøgelsen blandt DIF's over 10.000 medlemsforeninger går videre end tidligere undersøgelser. Undersøgelsen skal ikke kun belyse foreningerne og de frivilliges vilkår og holdninger, men også gå i dybden med resultaterne og søge forklaringer på de udsagn, der fremkommer i spørgeskemaundersøgelsen.

Undersøgelsen vil indgå i DIF's strategiske udviklingsarbejde for foreningerne, som Tuborgfondet støtter gennem en samlet donation på 4,5 mio. kr. De foreløbige hovedresultater fra selve undersøgelsen vil blive offentliggjort på DIF's kongres i Brøndby den 3.-5. februar 2011. Den endelige hovedrapport forventes offentliggjort ultimo 2011.

SDU er hovedansvarlig for selve undersøgelsens gennemførelse, mens Idan har hovedansvaret for at formidle og perspektivere resultaterne på en sådan måde, at de idrætsforeninger, specialforbund og DIF kan drage nytte af dem i rekrutteringen og fastholdelsen af frivillige.

Læs mere om projektet på Idan.dk.

Ny studentermedhjælp

Michal Fester er ansat som studentermedhjælp hos Idan, hvor han bl.a. skal assistere med kvantitative analyser og opdatering af diverse databaser. Michael Fester er sociologistuderende på Københavns Universitet.

Foto: Thomas Nellenmann/Foreningsfitness

univers. Desuden nyder foreningsbaserede fitnesscentre tilsyneladende en bredere folkelig opbakning end kommercielle centre og appellerer til visse befolkningsgrupper, der tilsyneladende ikke føler sig tilpas i kommercielle fitnesscentre. Tendensen fremgår af figuren nederst på forrige side.

Derfor kan man med rette spørge, om nutidens fitnesskultur i højere grad end hidtil antaget er en folkelig bevægelse, hvor civilsamfundet i stigende grad medvirker til at give kulturen nye udtryksformer ved at organisere aktiviteter i en frivillig ramme.

Supplement eller ulige konkurrence?

I takt med foreningslivets tilpasning til fitnesskulturen tyder meget på, at diskussionerne om foreningslivet konkurrenceforvridende aktiviteter skærper til. Især mindre fitnesscentre uden for brancheforeningen mærker tilsyneladende konkurrencen fra både DGI-huse og haller samt Foreningsfitness.

Men der er samtidig noget, der tyder på, at antallet af idrætsaktive samlet set stiger, når flere forskellige idrætsudbydere og organisationsformer, kommercielle som ikke-kommercielle, kæmper om medlemmer, kunder og markedsandele. Dette skyldes, at de forskellige organisationsformer næsten per automatik tiltaler forskellige befolkningsgrupper med deres alternative træningskulturer, hvilket den kommercielle ungdomsprægede fitnesskulturs eksistens mod den mere 'modne' fitnesskultur i foreninger er et udtryk for.

Behovet for innovation

Vi er med andre ord forbi spørgsmålet om, hvorvidt foreningsidrætten kan fungere på motionsidrættens marked. Spørgsmålet er

snarere, om foreningsidrætten kan udvikle mere fleksible idrætsformer på et marked domineret af kommercielle aktører, uden at foreningslivets ikke-profitorienterede profil sættes over styr.

Samtidig må foreninger på et konkurrencepræget marked for motion til voksne være i stand til at tilfredsstille medlemmers omskiftelige behov og ønsker. En aktivitet som Zumba er et godt eksempel på, at foreninger må tage et kommercielt idrætskoncept til sig, hvis de ønsker at hvert medlemmer i samme omfang som kommercielle fitnesscentre. I forhold til de traditionelle, aktivitetsbestemte foreningstyper, der som udgangspunkt ønsker at udbrede en veletableret idrætsgren, er motionsforeninger afhængige af markedets stadige udvikling af helt nye produkter og koncepter.

Spørgsmålet er, i hvor høj grad foreningsidrætten og hovedorganisationerne selv ønsker at spille aktivt med i en sådan mere efterspørgselsorienteret idrætskultur. Foreningsidræt risikerer konstant at halte bagefter og vil kunne beskyldes for at blot at kopiere succesfulde, privatudviklede koncepter. Det næste eksempel herpå kan blive det norske træningskoncept 'Co-rebar', som i dag dominerer den norske holdtræning i fitnesscentre, men endnu kun er at finde i fire kommercielle fitnesscentre herhjemme.

Hvis foreningsidrætten ønsker at opfylde nye behov og ønsker, skal den være mere aktiv i afprøvningen af nye træningsformer – også de, der ikke bliver en succes. Lykkes det, kan foreningsidrætten til gengæld argumentere for, at dens fitness-satsning er udtryk for en mere rummelig idrætskultur, der både udfordrer og supplerer markedets øvrige udbydere.

NYT I IDANS VIDENSBANK

Gå i gang - slutevaluering

Rapporten evaluerer Gå i gang-projektet, som er igangsat gennem et samarbejde mellem DGI, Gigtforeningen og Kræftens Bekæmpelse. Formålet med projektet er at aktivere inaktive folk, som har risiko for at udvikle livsstilsrelaterede sygdomme.

Karsten Østerlund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet, maj 2010

Evaluering af Københavns idrætsskole 2007-2010

Rapporten evaluerer transformationen og implementeringen af Bellahøj skole til en idrætsskole, som bl.a. indebærer fem timers idræt om ugen samt idrætsvenlig indretning af skolen.

Lise Warren Pedersen, Institut for Idræt, Københavns Universitet, juni 2010

Implementering og effekter af Raskijob

Evalueringen omhandler Raskijob, som er et motionsprojekt på arbejdspladsen for medarbejdere i den kommunale ældrepleje. Der evalueres bl.a. på, om motion på arbejdspladsen kan betale sig samlet set, og om det påvirker den enkelte medarbejder og arbejdspladsens generelle trivsel.

Henrik Lindegaard Andersen, Helle Bendix Lauritzen, Anvendt Kommunal Forskning, september 2010

Frivillighedsundersøgelser 2008-2010.

Den røde tråd

Med udgangspunkt i fire internationale sportevents (to VM og to EM) i Danmark dokumenterer rapporten, hvordan den typiske frivillige hjælper til ved arrangementerne.

Endvidere fokuserer rapporten også på, hvad det er, som driver de frivillige, og om de ønsker at være frivillige fremover.

Sport Event Denmark, juli 2010

Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen

Rapporten undersøger kommunalreformens betydning for de kommunale idrætspolitikker ved at sammenligne politikker fra 2006 med 2009.

Rapporten viser blandt andet, at der arbejdes mere på tværs af forvaltninger internt i kommuner og at eliteidræt har fået større vægt kommunalt.

Bjarne Ibsen, Anne Mette Walmar Hansen og Eva Vennekilde, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Biomekanik, Syddansk Universitet, 2010

Effektanalyser 2006-2009. Den røde tråd

Rapporten summerer op på de samfundsmæssige gevinster ved afholdelse af større sportevents i Danmark ud fra ni afholdte internationale events: Fem VM, tre EM og én kongres.

Sport Event Denmark, juli 2010

Frafald blandt kvindelige trænere

Rapporten beskæftiger sig med frafald af kvindelige trænere i Dansk Svømmeunion og ønsker at belyse, hvorfor kvindelige trænere falder fra, og hvad der kan gøres for at fastholde og tiltrække flere kvindelige trænere.

Hanne Petersen Refslund, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2010

Download eller find links til rapporterne i vidensbanken på Idan.dk.

Med fem indendørs kunstgræsbaner vil Fodboldfabrikken tilbyde fodbold for nye målgrupper.

Private ildsjæle satser på motionsfodbold

Danmarks første kommercielle fodboldcenter åbner midt i København i nedlagte fabrikslokaler. Centret kan sætte nye standarder for fodboldens tilgængelighed.

Henrik H. Brandt, Idrættens Analyseinstitut

Endnu er vejen til Danmarks første kommercielle fodboldcenter utilgængelig i Købyens labyrint af rå fabriksbygninger og gamle lagerlokaler.

Men om få dage forstummer håndværkernes heftige banken i medicinalvirksomheden Unikems forladte laboratorie- og lagerlokaler til fordel for fodboldspillere, der banker bolde i kassen. Fra den 29. oktober skulle fodbold gerne være så tilgængeligt som aldrig før i det centrale København.

Hele ideen bag Fodboldfabrikken er netop at gøre adgangen til at spille fodbold så nem som mulig for drenge og piger i alle aldre, der elsker spillet, men har vanskeligt ved at passe fodboldpassionen ind i de traditionelle fodboldklubbers ofte stive strukturer og utilstrækkelige faciliteter.

“Vores slogan er, at ‘vi vil have bolden tilbage til folket’. Det skal være helt ukompliceret at komme til at spille hos os,” lyder den simple filosofi fra Fodboldfabrikkens bagmænd, den 25-årige Carsten

Gram Haagensen og 31-årige Lars Kruse.

De to iværksættere forlod deres gode stillinger i A.P. Møller-Mærsk-koncernen den 1. august for at leve drømmen ud om at skabe et fodboldcenter efter engelsk eller tysk storbyinspiration med højt serviceniveau og fri banebooking for motionister og vennegrupper eller mulighed for at tilmelde sig korte turneringsforløb på de små five-a-side-baner.

Udfordring for foreningsidrætten

Selv om hverken Carsten Gram Haagensen eller Lars Kruse nogensinde har nydt opmærksomhed fra den etablerede fodboldverdens talentspejdere, følger de etablerede idrætsorganisationer deres lynhurtige raid ind på det københavnske fodboldmarked med en vis nervøs opmærksomhed.

KBU har haft konsulenter på besøg i Fodboldfabrikken, DGI har iværksat sin egen markedsundersøgelse af motionsfodbold efter kommercielt mønster, lige som Firmaidrætten oplever øget pres fra kom-

fortsættes...

>> KALENDEREN

Get moving 2010

9. og 15. november 2010: Som led i Sundhedsstyrelsens 'Get moving-kampagne' bliver der afholdt to konferencer med fokus på inaktive børn og unge fra 11-15 år.

Hovedformålet med 'Get moving 2010'-konferencerne er at formidle viden og komme med inspiration til, hvordan kommuner kan få mere gang i de fysisk inaktive børn og unge ved at belyse forskellige indgangsvinkler til, hvordan det er muligt at gribe udfordringen an.

Konferencen afholdes to steder i landet: Første arrangement er i Idrættens Hus i Brøndby den 9. november, og det andet arrangement er i Vingstedcentret ved Vejle den 15. november. Begge dage fra kl. 10-16. Tilmelding er gratis og foretages via Get movings hjemmeside.

Get moving-kampagnen er et samarbejde mellem blandt andre Sundhedsstyrelsen, DGI og Dansk Skoleidræt. Kampagnens mål er at få børn og unge til at være aktive mindst en time om dagen og syv timer om ugen.

Læs mere på: www.7timeromugen.dk.

Fokus på inaktive børn og unge

30. november 2010: Ved hjælp af et såkaldt 'levende løsningsgalleri' med mere end 50 forskellige innovative løsninger sætter konferencen 'Nordic Movement Solutions' den 30. november fokus på, hvordan innovative løsninger i bl.a. skolen, hjemmet og byrummet kan øge lysten til leg og bevægelse blandt de 33 pct. af børn og unge i Norden, som i dag er inaktive.

Konferencen afholdes i Malmös gamle slagtehus fra kl. 8-18, hvor diskussioner og videndeling mellem forskellige faggrupper som institutionsledere, kommunaldirektører og byplanlæggere skal være med til at udvikle de bedst mulige løsningsmodeller.

Bag konferencen står Nordisk Ministerråd, Nordisk InnovationsCenter, Kræftens Bekæmpelse og MandagMorgen.

Læs mere om konferencen på www.mm.dk/nms2010.

Bag kulisserne på idrætsforskningen

30. november 2010: Landets idrætsforskere søger dialog med udøvere og trænere på konferencen 'Viden om idræt - bag kulisserne på idrætsforskning'.

Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning, KIF, står bag dialogkonferencen, der afholdes den 30. november fra kl. 10-18 i Torvehallerne i Vejle. Deltagelse er gratis, og pr. 19. oktober var der allerede over 125 tilmeldte.

Læs mere på: www.kc.kum.dk/Tilskud/Kulturministeriets_Udvalg_for_Idrætsforskning/Viden_om_idraet.

mercielle markedsaktører. Generelt oplever fodboldorganisationerne trods stor succes med børnefodbold og pigefodbold en nedgang i den traditionelle turneringsvirksomhed for de ældste drenge og seniorspillere. Eksempelvis har landets største fodboldudbyder, JBU, siden 1997 mistet mellem hvert fjerde og hvert tredje 11-mands hold for voksne og 45 pct. af U/19-holdene.

Når private aktører for første gang for alvor går på banen på motionsmarkedet i Danmarks førende holdsport, vil det vise sig, om en fleksibel og kundeorienteret organisering af motionsfodbold kan udfordre de etablerede idrætsorganisationer på samme vis, som man har set i fitnesssektoren, golfverdenen eller på løbe- og cykelmarkedet.

Er fleksibel adgang til banerne og et attraktivt spil uden stive regler et svar på fodboldens søgning efter mere attraktive afviklingsformer for unge og voksne spillere?

Selv ser de to iværksættere ikke Fodboldfabrikken som et angreb på den traditionelle klubfodbold, men snarere som et supplement. Fodboldfabrikken har da også indgået aftaler med mindre klubber, som lejer sig ind til en fordelagtig pris.

"Vi mener ikke, at vi konkurrerer med klubberne. De har helt andre tilbud," siger Carsten Gram Haagensen, mens Lars Kruse peger på, at Fodboldfabrikken i høj grad henvender sig til de mange, der måske er kommet væk fra fodbolden og begyndt at løbe eller gå til spinning.

Styrken ved fodbold på de små, ban-

deomkransede baner er, at selv den mest talentløse venstre back får svært ved at undgå at komme med i spillet og få sved på panden.

Et man kan dumpe forbi

"Vi vil skabe et sted, der bygger på kærlighed til hele fodbolden. Et sted, hvor man kan dumpe forbi i 'klubhuset' til sportsquiz, Football Manager, fodbold på stor-skærm eller bordfodbold, også når man ikke selv skal spille," forklarer Lars Kruse, mens han viser rundt i de 2.600 kvadratmeter store lokaler.

Fodboldfabrikken får klubhus, loungeområde, konferencerum, tre omklædningsrum og flytbare tribuner, der kan stilles op efter behov ved turneringer eller firmaevents. Det hele er bygget op om fem kunstgræsbaner og en 'halv' ekstra bane, hvor man kan sparke på mål og lege med bolden.

"Jeg har egentlig haft ideen siden 1998 hjemme i Esbjerg, da vi gerne ville spille lidt fodbold fredag aften, inden vi skulle videre i byen. Da jeg ringede til kommunen for at booke en hal, blev der helt stille i telefonen. Man skulle stifte en forening, lave vedtægter og den slags. Heldigvis kendte vi en halbestyrer ude i St. Darum, så vi endte i bogstaveligste forstand med at spille fodbold efter folkedanserne klokken 22 fredag aften i en landsby uden for Esbjerg," fortæller Lars Kruse.

Senere fik de to iværksættere næring til ideen under udstationering i forskellige *fortsættes...*

Carsten Gram Haagensen (tv) og Lars Kruse sagde deres job op for at realisere Danmarks første private indendørs fodboldcenter.

Foredrag om doping

23. november 2010: Doping og kropskultur er omdrejningspunktet i efterårets formidlingsrække på Institut for Idræt ved Københavns Universitet.

Det første arrangement blev afholdt den 13. oktober. Det andet finder sted tirsdag den 23. november, hvor ph.d.-studerende Nicole Thuagalant Winslow fortæller om sit ph.d.-projekt, der undersøger 'kropsprojekter' i foreningsbaserede fitnesscentre.

Herudover retter postdoc Ulrik Wagner under overskriften 'Global Anti-doping på vej mod en Version 2.0?' søgelyset på nogle af de problemer og muligheder, som udviklingen i den internationale indsats mod doping har ført med sig. Foredraget diskuterer bl.a. cykelsportens brug af indirekte beviser gennem de nye 'biologiske pas'.

Arrangementet finder sted fra kl. 15-17 i Store Auditorium, Institut for Idræt, Nørre Allé 53 i København. Der er gratis adgang.

Læs mere på instituttets hjemmeside: www.ifu.ku.dk.

Nordic Venue Forum 2011

5.-6. april 2011: Idan gentager i dagene 5.-6. april næste år samarbejdet med den engelske ekspert i stadionanlæg og større underholdningsarenaer, Ian Nuttall, om konferencen Nordic Venue Forum.

Arrangementet havde premiere i Stockholm i marts 2010, men finder næste gang sted på Crowne Plaza Copenhagen Towers i Ørestaden.

Blandt de ca. 24 oplægsholdere kommer nogle af de førende ledere inden for sports- og underholdningsindustrien i Europa, og fokus bliver på indhold, tilskuer, sports- og kulturturisme, teknologi og bæredygtighed.

Nærmere info følger.

Challenges for football

20.-21. juni 2011: Idan skal være medarrangør af en international fodboldkonference på Aarhus Universitet 'Challenges for Football' i dagene 20.-21. juni 2011 i anledning af U/21-slutrunden i Danmark næste sommer.

Konferencen henvender sig til mediefolk, forskere, idrætsledere og kommuner. Arrangementet vil køre i fire overordnede spor: Regulering, sundhed, udvikling af den perfekte fodboldspiller samt teknologi og innovation.

Medarrangører bliver Institut for Idræt ved Aarhus Universitet, Play the Game, Update samt Sport Aarhus Events.

Konferencen afholdes i dagene inden semifinalerne ved næste års U/21-slutrunde i byerne Århus, Herning, Aalborg og Viborg. 'Call for abstracts' udsendes før nytår.

lande, hvor de oplevede, hvor nemt det var at booke en bane og spille fodbold en time i frokostpausen.

Kort vej fra tanke til handling

Lars Kruse og Carsten Gram Hagensen har investeret deres egne midler i projektet og har desuden opbakning fra en privat investor, som de ikke vil afsløre identiteten af. Investeringen har været på et "to-cifret millionbeløb".

Men uden finanskrisen var projektet aldrig blevet til noget i sin nuværende form. Pludselig blev det muligt at leje tomme lokaler på en central adresse midt i København til en rimelig pris. Forretningskonceptet lå klart i foråret, og siden de to underskrev lejekontrakten og udpegede arkitekt og entreprenør kort før sommerferien, er det gået vanvittigt stærkt.

Den korte vej fra tanke til handling og den lette adgang til baner i tætbefolkede områder er kun en del af den mulige succesformel for et kommercielt fodboldcenter. It-plattformen og hjemmesiden, der gør det muligt at kommunikere med kunderne, styre banebooking og hjælpe kunderne med at finde holdkammerater, tilmelde sig turneringer og administrere statistik, er en vital del af Fodboldfabrikken's drift. Systemet udvikles af et australsk firma, der bød på opgaven via et udbud på internettet.

"Det er ret genialt med tidsforskellen. Hvis vi har noget, de skal kigge på om aftenen, har de arbejdet med det hele natten, når vi møder igen," siger Carsten Gram Haagensen.

Kunderne bliver en bred gruppe af venner, virksomheder og foreninger på jagt efter gode træningsbaner eller måske enkeltpersoner, der finder hinanden via hjemmesiden. Københavns Kommune hav-

Fodboldfabrikken har hjemme i en forladt fabrik.

de booket baner til skolefodbold i uge 41.

Foreløbig er der 16 ansatte, primært studerende, der skal hjælpe med driften og stå til rådighed som dommere – eller 'facilitatorer' – der skal få spillet til at glide.

Krav om høj belægning

Praksis vil vise, om muligheden for at spille fodbold på alle tider af dagen og booke baner til 400-600 kr. i timen er det tilbud, fodboldfolket har ventet på. Fodboldfabrikken og andre udbydere af fodbold vil følge projektet med spænding.

"Vi skal helst være booket op alle eftermiddage, aftener og weekender for at få økonomi i det. Vi tror på, at Fodboldfabrikken er et koncept med stort vækstpotentiale. Holder det, skal dette ikke være den eneste Fodboldfabrik i landet," siger Lars Kruse.

Læs også Idans nyhedsbrev nr. 31 fra juni 2010 med fokus på motionsfodbold.

Fakta om Fodboldfabrikken

Fodboldfabrikken åbner den 29. oktober i Kødbyen i København som Danmarks første kommercielle fodboldcenter for motionister.

Enkeltpersoner, firmaer eller klubber kan frit booke baner via internettet og spille eller træne efter egne regler. Fodboldfabrikken råder også over floorballmål.

Fodboldfabrikken kommer til at udbyde små turneringer over få uger for femmandshold på kunstgræsbaner på 11 x 20 meter med mål på 1,60 x 2,20 meter.

Som udgangspunkt udvikles turneringskampe i indendørs fodtøj, men med benskiner. Fodboldfabrikken stiller trøjer og bold til rådighed, mens benskiner kan lejes eller købes.

Fodboldfabrikken har indgået kommercielle partnerskaber med en række virksomheder, der blandt andet vil være synlige på banerne, stille præmier til rådighed og hjælpe med at markedsføre centret.

Læs mere på www.fodboldfabrikken.nu.

Den danske fodboldforretning dumper

Anmeldelse: Den nye danske bog om dansk fodbold 'Spillet uden for banen' er et omfattende analysearbejde, der samtidig er fint formidlet.

Af Rasmus K. Storm, Idrættens Analyseinstitut

Stort set alle aspekter af fodboldforretningen er dækket i den nye bog 'Spillet uden for banen', der handler om succes og fiasko i dansk topfodbold.

Læseren får indsigt i alt lige fra ejerforhold til sponserspørgsmål og fra sammenhængen mellem sportslige resultater og økonomi til fodboldens placering i oplevelsesindustrien. Alt sammen fordelt over 11 velskrevne kapitler.

Bogen giver en relevant indføring i fodboldbranchens særlige forhold. Den søger at afdække, hvorfor dansk professionel fodbold – som det også vises – er en notorisk dårlig forretning, hvor alle klubber har tabt masser af penge.

Den ringe økonomi til trods, er der trods alt gode nyheder for dansk klubfodbold. Det går faktisk godt rent sportsligt. Danmark rangerer højt på UEFA's klubrangliste, og i Norden er Danmark bedst. De mange tabte penge har givet udslag i sportslig succes. Det koster at vinde, og dansk fodbold er et skoleeksempel.

Trænerfyringer betaler sig

En af de mest interessante analyser i bogen finder man i kapitlet om trænerfyringer. Selvom der findes en ganske omfattende litteratur om trænerfyringer i europæisk fodbold, er øvelsen aldrig lavet i forhold til dansk fodbold, og det er her det bliver sjovt. Resultatet for dansk fodbold er nemlig i stærk modstrid med andre undersøgelses konklusioner.

Som det ganske rigtigt påpeges, har flere udenlandske undersøgelser påvist negative effekter på trænerfyringer: I nogle tilfælde er der dog fundet kortsigtede gevinster, men effekten er som regel aftagende og forsvinder helt efter nogen tid, hvorefter den bliver decideret negativ.

Det er ikke tilfældet i dansk fodbold. Her giver det ikke bare effekt på kort sigt at fyre en træner med vigende resultater. Effekten er faktisk vedblivende.

Kan fodboldforretningen blive sund?

I bogens afsluttende kapitler søger forfatterne at give bud på, hvordan fodboldforretningen kan styrkes.

Det anbefales blandt andet, at der skal anvendes mere præstationsorienterede lønpakker, og at klubberne gennemtænker alle led af forretningen – især i forhold de problemstillinger som bogen har identificeret. F.eks. er det nærliggende at overveje regulerende tiltag, der kan modvirke branchen destabiliserende elementer.

Bogen henter her inspiration fra udlandet og peger på de amerikanske lukkede prof-ligaer og den åbne, men regulerede tyske Bundesliga som to modeller at hente inspiration fra. Netop i Tyskland har klubfodbolden faktisk bevæget sig i en mere økonomisk stabil retning.

Mere regulering kunne i hvert fald bringe dansk fodbold længere væk fra den økonomiske afgrund. Om det så helt fjerner de grundlæggende usikkerheder i branchen, er nok mere usikkert.

Under alle omstændigheder kan man håbe, at bogen – ud over at formidle gode anekdoter og spændende analyser – kan bidrage til at skærpe forståelsen for mekanismerne i fodboldøkonomien. Spillet uden for banen vil i hvert fald vinde ved det.

Spillet uden for banen
Joachim Sperling, Henrik Nordkilde og Emil Bergander
 L&R Business
 320 sider
 Pris: 299,95 kr. (vejl.)

Systemteori anvendt på idrætten

Den tyske sociolog Niklas Luhmann har med sin systemteori haft stor indflydelse på bl.a. sociologisk og politisk videnskab.

I en ny antologi, *Observing Sport*, bruger 11 idrætsforskere fra Danmark, Norge, USA og Tyskland systemteorien som afsæt og inspiration for en række engelsksprogede essays om sport og idræt.

Trods det teoretiske udgangspunkt tager mange af bidragene afsæt i konkrete cases og problemstillinger og kan derfor også læses af en bredere kreds, selv om bogen primært henvender sig til et akademisk publikum.

F.eks. undersøger de to danske medredaktører, Ulrik Wagner fra Københavns Universitet og Rasmus K. Storm fra Idan, den intensiverede kamp mod doping i regi af WADA og de professionelle sportsklubbers notoriske vanskeligheder med at drive en sund forretning.

Andre bidrag berører bl.a. idrætsdeltagelse, ekstrem sport, udviklingen af elitesport og forholdet mellem sport og medier.

Ud over Ulrik Wagner og Rasmus K. Storm har den anerkendte amerikanske idrætsforsker John Hoberman medvirket til redigeringen, ligesom han står for det afsluttende kapitel.

Søren Bang

Observing Sport
 Redigeret af Ulrik Wagner, Rasmus K. Storm og John Hoberman
 Hofmann Verlag
 284 sider
 Pris: 24,90 euro

Nyhedsbrevet Overblik
 Nummer 34 - 20. oktober 2010

Udgiver:
 Idrættens Analyseinstitut
 Kanonbådsvej 12A
 1437 København K

Telefon: 3266 1030
 E-mail: idan@idan.dk
 Hjemmeside: www.idan.dk

Redaktion:
 Søren Bang, redaktør
 soeren.bang@idan.dk

Ditte Toft, journalist
 ditte.toft@idan.dk

Henrik Brandt, direktør (ansv.)
 henrik.brandt@idan.dk